

Naturen är öppen för alla

Berättelse

I Sverige får alla vara ute i naturen. Du får gå i skogen och på fälten, även om marken tillhör någon annan. Det kallas för allemansrätten. Ordet betyder ungefär "allas rätt". Det är en av de saker som många svenskar tycker mycket om.

Allemansrätten ger dig rättigheter. Du får gå, cykla och rida i naturen. På vintern får du åka skidor. Du får bada i en sjö och gå i land vid stranden. Du får sitta ner på marken och äta din matsäck. Du får plocka vilda bär, svamp och blommor. Du får också sätta upp ett tält och sova ute något enstaka dygn. Du får till och med göra upp en liten eld med torra grenar från marken, men bara när du är försiktig och det inte är eldningsförbud. Naturen är alltså öppen för alla, inte bara för den som äger marken.

Men du har också ansvar. En vanlig regel är: "inte störa, inte förstöra". Det betyder att du inte får göra något dåligt mot naturen eller mot andra människor. Du får inte gå nära någons hus eller trädgård – där ska människor få vara i fred. Du får inte stanna och tälta länge på samma plats. Du får inte gå rakt över en åker så att grödan blir skadad. Du får inte bryta kvistar eller ta bark från träden. Du får inte elda direkt på en berghäll, för stenen kan spricka. Du får inte skräpa ned i naturen. Du får inte köra bil eller motorcykel ute i skogen. På våren och sommaren får din hund inte springa lös i skogen, för då finns det små djurungar och fåglar med ägg. Du får inte heller jaga djuren eller störa fåglar som har bo med ägg.

Allemansrätten handlar därför om två saker samtidigt: frihet och hänsyn. Du får mycket, men du måste också vara snäll mot naturen. Om alla följer reglerna kan alla njuta av skog, sjöar och berg. Det är en frihet som många i Sverige är stolta över.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
natur	skog, sjöar, berg och fält
allemansrätten	regeln att alla får vara i naturen i Sverige
rättighet	något som du får göra
ansvar	att du måste göra på rätt sätt
tillhöra	att vara någons egendom; någon äger det
vild	sådant som växer själv, inte i en trädgård
plocka	ta med handen, till exempel bär eller blommor
matsäck	mat och dryck som man tar med sig ut
tält	ett litet hus av tyg som man sover i ute

ORD	FÖRKLARING
eld	när något brinner; en brasa
eldningsförbud	när det är förbjudet att göra upp eld
gren	en del av ett träd som växer ut från stammen
berghäll	en stor, slät sten i naturen
spricka	gå sönder och få en reva; gå isär
åker	ett fält där bonden odlar mat, till exempel vete
gröda	det som växer på åkern, till exempel säd eller potatis
kvist	en liten gren på ett träd
bark	det hårda skalet utanpå ett träd
skräpa ned	lämna skräp och sopor efter sig
lös	inte fasthållen; en hund utan koppel
jaga	döda eller fånga vilda djur
störa	göra så att någon inte får vara i fred
skadad	gått sönder eller fått ont
hänsyn	att tänka på andra människor och på naturen

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad betyder allemansrätten?
  1. Att bara den som äger marken får vara i skogen.
  2. Att alla får röra sig fritt i naturen, också på mark som en annan person äger.
  3. Att man måste betala för att gå i skogen.
2. Varför är det viktigt att följa regeln “inte störa, inte förstöra”, tror du?
  1. För att markägaren ska kunna tjäna pengar på skogen.
  2. För att naturen ska vara fin kvar även för alla andra som kommer dit.
  3. För att bara vissa människor ska få vara i skogen.
3. När får du göra upp en liten eld i naturen, enligt texten?
  1. När som helst, eld är aldrig farligt.
  2. Bara om markägaren själv tänder den.
  3. Bara om man eldar på ett säkert sätt och det inte är torrt med stor risk för brand.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Du får plocka vilda bär och svamp i skogen.
  2. Du får köra bil ute i skogen för att titta på naturen.
  3. Du får gå nära någons hus och titta in i trädgården.
  4. Du får ta bark och bryta kvistar från träden.
  5. Du får åka skidor i naturen på vintern.
  6. Du får sätta dig ner och äta din matsäck ute i skogen.
  7. Du får låta din hund springa lös bland djuren på våren.
5. Förklara med egna ord vad regeln “inte störa, inte förstöra” betyder.
6. Vad menar texten med att allemansrätten handlar om både frihet och hänsyn?

Facit

1. Att alla får röra sig fritt i naturen, också på mark som en annan person äger.
1. För att naturen ska vara fin kvar även för alla andra som kommer dit.
1. Bara om man eldar på ett säkert sätt och det inte är torrt med stor risk för brand.
1. ja b) nej c) nej d) nej e) ja f) ja g) nej
- Exempel på svar: Att man inte får göra något dåligt mot naturen, mot djuren eller mot andra människor när man är ute.
- Exempel på svar: Man får mycket, till exempel gå, bada och plocka bär, men man måste också tänka på naturen och på andra och inte förstöra något.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva får / får inte och enkel orsak. Lista gärna konkreta exempel på tavlan i två spalter: "Det här får jag" och "Det här får jag inte". Tema: frihet och ansvar i naturen.

Diskussionsfrågor

- Vad tycker du om att alla får gå på mark som någon annan äger? Är det bra eller dåligt?
- Finns det något liknande allemansrätten i ett land där du har bott? Berätta.
- Vad gör du helst i naturen: går, badar, plockar bär eller något annat?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en gång då du var ute i naturen. Var var du och vad gjorde du?

Källor och faktagranskning

- Naturvårdsverket – Allt om allemansrätten: <https://www.naturvardsverket.se/allemansratten>
- Naturvårdsverket – Frågor och svar om allemansrätten: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/allemansratten/fragor-och-svar/>
- Riksdagen – Regeringsformen 2 kap. 15 § (grundlagsskyddet sedan 1994): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/
- Institutet för språk och folkminnen / Levande traditioner – Allemansrätten: <https://www.levandetraditioner.se/forteckningen/element/allemansratten>

Faktagranskad mot Naturvårdsverket, riksdagen.se och Levande traditioner i juni 2026. Nyckelfakta: allemansrätten ger alla rätt att vistas i naturen, även på annans mark, men innebär både rättigheter och skyldigheter, ofta sammanfattat "inte störa, inte förstöra". Tillåtet: gå, cykla, rida, bada, tälta något enstaka dygn samt plocka vilda bär, svamp och blommor. Inte tillåtet: komma för nära någons bostad (hemfridszonen), skada träd och mark, störa djuren, gräva upp rötter eller plocka fridlysta växter. Allemansrätten är inte EN detaljerad lag utan en gammal sedvana som flera olika lagar tillsammans håller på plats; den är grundlagsskyddad sedan 1994 genom regeringsformen 2 kap. 15 § fjärde stycket, där det står att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Osäkert/varierande: exakt hur länge man får tälta beror på platsen (ofta "ett par nätter"), och liknande rättigheter finns även i andra länder – allemansrätten bör inte framställas som helt unik för Sverige.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.